

- *autonomous learning – a self-study of bachelors of Romance-Germanic Philology without a teacher in the classroom, which is aimed at carrying out targeted cognitive research on interpreting by themselves demonstrating their achievements on the translation/interpreting of special topics and search for like-minded people and samples, supporting the rightfulness of their own point of view or professional positions in certain matters;*

- *self-directed learning – a self-study of bachelors of Romance-Germanic Philology that gives them the right to decide what to do and what not to do, that provides for the development of their creative abilities on the basis of learning to analyze, predict and make the best decisions under certain conditions, taking into account the factors regarding their professional capabilities and potentials and individual constraints.*

Particular emphasis is laid on the coverage of instructional techniques of work of bachelors of Romance-Germanic Philology with the European language portfolio. A special didactic tool that is aimed at collecting individual works of bachelors of Romance-Germanic Philology as future interpreters is understood by the “language portfolio”. Collecting individual works should be carried out within a certain period of time thus demonstrating the stages of personal-professional growth in the in-depth study of foreign languages and their application in the situations of intercultural communication.

The analysis proves that the use of the instructional techniques mentioned above contributes to the certification of academic achievements of bachelors of Romance-Germanic Philology according to the criteria for competence measurement.

Key words: *professional training, bachelors of Romance-Germanic Philology, competence approach, professional competence, formation of professional competence, certification of academic achievements, portfolio, European language portfolio.*

УДК 796.011.1:796.011.3:796.03]:17.022.1(477.52)

С. А. Лазоренко, М. Б. Чхайло

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

В. Б. Романова

Державний вищий навчальний заклад
Українська академія банківської справи
Національного Банку України

ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ СОКІЛЬСЬКОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СУМСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті робиться спроба обґрунтувати теоретичну та практичну актуальність, на теренах сьогодення, сокільського фізичного виховання як одного з основних складників гуманістичної освіченості майбутнього вчителя фізичної культури. Сокільський рух розпочав своє існування в кінці позаминулого століття завдяки зусиллям чеського спеціаліста Мирослава Турша, і мав сприяти гармонізації інтелектуального, морального та фізичного розвитку молодій людині, як взірця громадянина кожної окремо взятої країни. На основі ретроспективного аналізу та в контексті сучасної парадигми сокільського виховання у статті окреслені предметне поле й обґрунтовано гуманістичні потреби в підготовці майбутнього фахівця в галузі фізичної культури та спорту.

Ключові слова: *гуманізм, дегуманізм, гуманізація фізичної культури, сокільське фізичне виховання, парадигма сокільського фізичного виховання.*

Постановка проблеми. Гуманізм – течія в західноєвропейській культурі епохи Відродження, яка визнає людину найвищою цінністю у світі, де здійснюється повага до гідності й розуму людини, право на щастя в житті, вільний вияв природних почуттів і здібностей. Гуманістичний світогляд протиставляється ідеологіям, для яких людина не стоїть на вершині піраміди цінностей: релігійному, де найголовнішою цінністю проголошується Бог; класовому – для якого найважливіші інтереси певного класу (у більшості випадків пануючого та можновладців); імперському – для якого найпершою цінністю є інтереси імперії та ін.

Поняття гуманізму як суспільного явища вперше з'явилося в епоху Ренесансу. На той час людство накопичило досить вагомий надбання в культурі, мистецтві, природничих і суспільних науках. Це була епоха заперечення норм життя середньовіччя з його жорстокістю людей один до одного, до природи, міждержавними війнами, переходу до нових стосунків. Таким чином, в історії людства з'явилася нова ідеологія, яка почала відстоювати найкращі сторони у відносинах між людьми, яка заперечувала нерівність людей в фінансовому, майновому та інших відносинах. Ідея гуманізму полягає в закріпленні норм людяності в суспільстві, у звільненні людини від рабського, феодального способу мислення.

Але за час еволюції людського соціуму гуманістичні константи поступово змінюють свій знак на протилежний. Людство на теренах сьогодення обирає зовсім інші цінності, які повністю суперечать канонічним гуманістичним ідеям. Де-юре, ми намагаємося говорити про гуманізм, а де-факто, процеси дегуманізації беруть гору над людяністю та моральністю. Дегуманізація сучасного суспільства, відсутність у ньому високоморальних ідеалів, аксіологічних настанов призвели до того, що останнім часом принцип гуманізації став провідним в освітній практиці. Дегуманізація – процес втрати гуманістичних цінностей і гуманістичних ідеалів у суспільстві, що залежить від цілої низки чинників, пов'язаних із політичним, економічним і соціальним життям суспільства. Процес дегуманізації деструктивно впливає на всі сторони людського життя, а насильство, тероризм, аморальність не передбачають розвитку людства взагалі. Тому дегуманізація є каталізатором прискорення зворотного процесу в житті людства – гуманізації. В основі гуманізації фізичного виховання повинна лежати світоглядна філософська концепція «людяності». На сьогодні гуманізація – це соціально-психологічний процес трансформації свідомості й поведінки індивідів, їх ставлення, соціальних інституцій, усього суспільства відповідно до гуманістичних світоглядів. Сьогодні «гуманізм» трактується як складна система світоглядних ідей і ціннісних характеристик, що відводять особливу роль людині у світі.

Аналіз актуальних досліджень. Гуманізація різних сфер життєдіяльності людини необхідна, як альтернатива явищу дегуманізації.

Тому цей процес не залишив осторонь і освітянську галузь. Гуманістичні підходи в освіті неодноразово ставали предметом наукових досліджень і обговорень. Тому не випадковим є проголошення в Законі України «Про освіту» того, що одним із найважливіших напрямів розбудови національної системи освіти є гуманізація та гуманітаризація всіх аспектів діяльності вищих навчальних закладів, «олюднення» процесів навчання й виховання. Втілення гуманістичного напрямку розвитку системи вищої освіти передбачає реалізацію двох взаємопов'язаних складових: фундаментальної фахової підготовки й належного рівня здоров'я та фізичної підготовленості майбутніх спеціалістів.

М. Добрускін вважає, що гуманізація освіти – головний елемент нового педагогічного мислення, який стверджує полісуб'єктну сутність освітнього процесу, і головним змістом якого є – розвиток індивідуальності. Гуманізація освіти передбачає вирішення нових завдань, які полягають у наданні допомоги особистості самостійно проявляти ініціативу в досягненні знань, поєднання культурного, соціального, морального та професійного розвитку молоді людини. Цей соціально-педагогічний принцип вимагає перегляду змісту, цілей і технологій у сучасній освітній системі. Гуманізм сучасної педагогічної думки повною мірою залежить від відносин «викладач–учень». Якщо раніше педагог передавав знання учням і був керівником освітнього процесу, то гуманізація освіти передбачає установадження дружніх, колегіальних відносин співпраці між суб'єктами навчального процесу. У такій співпраці учні повинні самостійно орієнтуватись у «просторі» знань, обирати необхідну їм інформацію, а викладач – надавати цей «простір» і реально оцінювати перспективи самостійного засвоєння матеріалу, активізувати внутрішній потенціал і бажання учнів до самоосвіти й передбачати майбутній інтелектуальний розвиток індивідуальності у цій взаємній співпраці [1]. Ці позиції у своїх дослідженнях розкривають К. Добриніна [2], В. Іваницький, Т. Козлова, В. Пешков [5], С. Русанова [11].

З точки зору досліджень сучасних науковців, саме освіта повинна забезпечити шлях розвитку особистості до її вершини – творчості й культури. Таким чином, модернізація освіти в бік гуманізації призводить до того, що головним стає комплексний розвиток особистості: духовний, моральний, інтелектуальний, фізичний і психологічний розвиток як нерозривний та єдиний педагогічний процес. Звернення освіти до гуманістичних ідей і гуманізації процесу викликало значний інтерес до вивчення проблеми гуманізації виховання особистості у фізичній культурі.

Гуманізм давньоелінської агоністики був об'єктом дискусій і обговорень видатних філософів золотої Грецької доби. Педагоги середньовіччя також приділяли особливу увагу гуманізації навчального процесу і в його контексті фізичного виховання зокрема. Та особливої гостроти це питання набуло серед науковців сьогодні. Вивченню концепції

гуманізації процесу залучення населення до рухової активності, як методологічної основи формування системи спорту для всіх в Україні, присвячена низка наукових публікацій М. Дутчака [3–4]. Автор визначив основні положення концепції гуманізації процесу залучення населення до рухової активності в Україні та окреслив перспективи актуалізації. А також розглянув сутність, еволюцію та технології процесу гуманізації фізичної культури та спорту в Україні. Науковець указав на суперечності й особливості гуманізації фізичного виховання та спорту в країні, на соціальні й педагогічні аспекти гуманізації та дегуманізації фізичного виховання різних груп населення.

На фізичне виховання як структурний елемент навчально-виховного процесу покладена відповідальність показати учням правдивість життя в усій його величі та протиріччях, коли людина стверджується в ньому завдяки власним тілесним і духовним зусиллям. Тілом людина отримує насолоду від життя, душею – задоволення від успіху. Фізичне виховання є її органічною частиною, що відкриває через тіло шлях до серця молодої людини, адже історично всі міфологічні уявлення людини починалися з усвідомлення її тілесної природи. Тому гуманістичні ідеали й цінності фізичного виховання та спорту визначив у своїх філософських працях М. Ібрагімов. Соціально-гуманістичній сутності фізичної культури та спорту присвятив низку публікацій доктор філософських наук В. Косяк [6]. Гуманістичні цінності процесу фізичного виховання студентства, як альтернативи шкідливим звичкам, розглянув у своїй монографії білоруський професор В. Кряж [7]. Гуманізацію фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу описали С. Лазоренко та М. Чхайло [8]. На використанні гуманістичного підходу під час створення умов для професійно-прикладної фізичної підготовки студентів, акцентував увагу науковців Л. Пилипей [10].

Останнім часом у багатьох вищих навчальних закладах нашої країни набула популярності сокольська система фізичного виховання. Але на превеликий жаль, у науковій літературі мало приділяється уваги розкриттю гуманістичних цінностей цієї виховної концепції.

Метою статті є визначення гуманістичних цінностей сокольської фізичної культури на прикладі виховання студентів спеціалізації «Захист Вітчизни» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та перспективи їх застосування для підготовки фахівців у галузі фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Засновником «Сокольської гімнастичної системи» був чеський політичний діяч, педагог і гуманіст Мирослав Тирш (1832–1884). Він разом із журналістами часопису «Народны листы» в середині XIX ст. починають створювати національну чеську гімнастичну систему, яка базувалася на національних традиціях чеського народу.

Ідеологію Празького товариства «Сокіл», створеного у 1862 році, автор гімнастичної системи, виклав на сторінках статті «Наші завдання, шлях та мета», де зазначив, що малі народи можуть стати повноцінною складовою частиною людства тільки за умови належної внутрішньої солідарності й водночас наполягав на тому, що головним у навчанні та вихованні повинні стати гуманістичні й національні засади та принципи.

Наприкінці XIX – на початку XX ст., завдяки зусиллям двох відомих українців – батьків української історії М. Грушевського та української фізичної культури І. Боберського сокільська гімнастика починає свій шлях на теренах Галичини та Львова. Не випадково, професор кафедри Української історії Львівського університету М. Грушевський, писав: «У сфері освітній і народно-організаційній дав себе знати незвичайний розвій читалень Просвіти і товариств гімнастичних, т. з. «Січей» і «Соколів», які нечувано зворушили народні маси, розбудили в них бажання, освіти, організації й солідарності». Великі завдання окреслив історик перед сокільськими товариствами у статті «Сучасне сокільство і наука нашої минувшини.»: «...завдання організацій сокільських – послужити великому ділу будови нової України – без панування й поневолення. України свободної від неволі політичної, суспільної і духовної».

У колах української спортивної громадськості Галичини XX ст., одразу помітили високий фаховий рівень молодого професора І. Боберського: у 1901 році під час вступу до спортивного товариства «Сокіл» на загальних зборах його обрали заступником голови товариства та доручили керувати освітянським гуртком із підготовки вчителів фізичної культури. У червні 1901 року за підтримки І. Боберського створено гурток для підготовки гімназійної молоді до публічних гімнастичних виступів, а в навчальні програми Першої академічної гімназії введено забави та ігри з м'ячем для учнів молодших класів.

У 1902 р. львівські фізкультурники-соколи прилюдно виступають із вправами – і тим самим позитивно впливають на ставлення громадянства до фізичного виховання. Вони намагаються будь-якими способами (створюють свої школи, спортивні гуртки, клуби, видають навчальні посібники) поширювати фізичну культуру між українськими масами в усіх куточках краю. Наприкінці XIX – початку XX ст. український «Сокіл» у Львові був єдиним фізкультурним товариством, що ставило за мету гармонійне виховання тіла й духу. За час очолення І. Боберським сокільського руху (у 1908–1914 він був головою товариства «Сокіл-Батько») з його ініціативи створюються нові спортивні структури, набувають поширення та розвитку окремі види спорту, товариства, клуби не лише у Львові, а й у провінції. Так, у 1906 його учні з академічної гімназії засновують перший український спортивний гурток, де набувають розвитку легка атлетика, футбол, бокс, хокей на траві, лещетарство (загальний термін для позначення видів

спорту, у яких використовуються лижі або сноуборд), туризм і санний спорт. Професор допомагає організувати аналогічні гуртки не тільки в селах, а й у містах, наприклад, у гімназіях Тернополя та Перемишля, котрі переростають у спортивні товариства «Поділля» і «Саянова Чайка». Завдяки активній участі І. Боберського в Західній Україні щодо організації цих товариств було засновано 974 сокільських гнізд і близько 800 січових товариств. Майже кожне третє село Галичини мало свої фізкультурні товариства. І. Боберський першим приділив увагу залученню до спортивно-гімнастичних товариств жінок.

Розвиваючи ідею національної єдності та волю до незалежності, самовідданості, не дбаючи про класові, станові, майнові, професійні різниці серед своїх членів українське сокільство прямувало до ідеалу гармонійно розвиненої особистості кожного члена суспільства, прагнучи вишколити всю націю, піднести рівень її національного розвитку для самоідентифікації в політичному універсамі. Тенденціям поширення сокільської ідеї всією Україною, завадила жовтнева революція 1917 року. Комуністична ідеологія деструктивно ставилася до самовираження незалежної думки всіх країн Радянського Союзу, у тому числі й українців. Тому сокільський рух на Галичині проіснував до 1938 року, а після входження Західної України до СРСР, дещо втратив свою актуальність.

Але так тривало не довго, після здобуття Україною незалежності в 1991 році, сокільське фізичне виховання набуває другої хвилі актуальності. І вже потреба в ньому не обмежується територією Західної України. Одним із перших регіонів Східної України, який почав розвивати сокільство став слобожанський регіон – Сумщина. Сокільську ідею відтворено на факультеті фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка в 1998 році. Передумовою створення фізкультурно-спортивного товариства «Сокіл» у педагогічному університеті було вивчення й переосмислення оновленого змісту історії та надбань вітчизняної фізичної культури, можливості та здобутки якої довгий час мінімізувалися радянською ідеологією. У північно-східному регіоні України історично впливова діяльність «Соколу» була незначною порівняно з регіонами Західної України. Було з'ясовано, що тільки на Чернігівщині «соколи» вели активне фізкультурно-спортивне життя й займалися культурно-просвітницькою та пропагандистською роботою. Тому на початку 1998 навчального року професорсько-викладацьким колективом факультету фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка було прийнято рішення створити осередок фізкультурно-спортивного товариства «Сокіл» та сформувати сокільську групу студентів – майбутніх учителів фізичної культури. Для цієї групи була розроблена експериментальна програма «Сокільська модель фізкультурної освіти», яка мала на меті відновити старі, добрі гуманістичні

цінності сокільської моделі фізичного виховання позаминулого століття та зберегти традиції зв'язку поколінь, для цього було створено: сокільську атрибутику – статут, емблему, прапор, форму; розроблено режим дня до якого входили – ранкова зарядка дворазове тренування, навчальні заняття й самостійна підготовка; організовано громадську роботу в загоні охорони порядку та можливість займатися суспільно-політичною діяльністю. Сокільська модель фізкультурної освіти, на сьогодні, включає в себе такі головні компоненти:

По-перше, вивчення історичних традицій фізкультурної освіти за часів існування «Сокільства». Світоглядна інтерпретація ідей «Сокільства» може служити основою відкритого й цілісного сприйняття та усвідомлення подій, які відбуваються в сучасний момент нашого державотворення, самоідентифікації української нації в політичному світі. Чим повніше навчання відображає постнекласичну науку та нове філософсько-світоглядне осмислення її результатів, тим більше його відвертість, тим глибше його дія на формування високоморальних і гуманістичних поглядів майбутнього вчителя фізичної культури.

По-друге, розвиток інтеграції різних способів засвоєння людиною знань про фізичну культуру та спорт: педагогіка, психологія, мистецтво, філософія, медицина, історія фізичної культури, олімпійський і професійний спорт та ін. Розвиток інтеграції спирається на холістичні тенденції розуміння об'єктивної реальності як у науці, так і у філософії (Холізм – «філософія цілісності» – напрям у сучасній західноєвропейській філософії, який розглядає цілісність світу як наслідок творчої еволюції, що спрямовується нематеріальним і непізнаваним «фактором цілісності»). Сучасна фізкультурна освіта як наука про опанування людиною знань про себе, повинна забезпечити інтеграцію різних засобів її освоєння й тим самим збільшити творчий потенціал людини для вільних і осмислених дій цілісного відкритого сприйняття й усвідомлення необхідності вивчення більш широкого спектру наук.

По-третє, розвиток і включення у процес фізичного виховання синергетичних уявлень про духовну й фізичну культуру, розвиток яких розуміється не як лінійний, однонаправлений процес, пов'язаний із необхідністю, а як процес, що передбачає можливість вибору одного з багатьох шляхів, що визначається випадковістю. Безлад, нестійкість, хаос не є, з точки зору синергетики, якимось руйнівним, деструктивним відхиленням від еволюційного шляху, а є необхідним її етапом, конструктивним початком, котрий веде до більш складніших новоутворень. Як приклад виховання стійкості, патріотизму, гуманізму, моральності тощо, притаманних сокільській фізичній культурі.

По-четверте, вільне користування різними інформаційними системами, які сьогодні відіграють важливу роль у фізкультурній освіті.

Синергетична теорія переконливо довела, що розвиток індивідуума можливий тільки у відкритих системах, які постійно обмінюються із зовнішнім середовищем, речовиною, енергією та інформацією. Переробка, аналіз і засвоєння нової інформації, її інтеграція між індивідами, групами, організаціями й державами ведуть до виникнення нових форм упорядкованості. Недооцінення та неповнота використання інформації призводить до загибелі всієї системи. Сучасні тенденції розвитку галузі фізичної культури та спорту, об'єм знань, що накопичився у вітчизняному фізичному вихованні та постійно зростає, вимагають на включення фізкультурної освіти в єдиний інформаційний процес.

По-п'яте, особиста спрямованість процесу навчання й виховання, тобто за основу береться не соціум як цілісна система, а людина з її неповторністю як постійне джерело стихійності, неупорядкованості, і в той же час – джерело розвитку. Особистий образ власного тіла виховання формується через систему понять фізичної культури, тому світоглядні категорії завжди мають соціокультурне вимірювання й визначають характер практичного застосування набутих навичок і вмінь під час фізкультурної практики.

По-шосте, сокільська модель фізкультурної освіти передбачає зміну ролі наставника: перехід до сумісних дій у нових ситуаціях. Така модель передбачає демократизацію стосунків між учасниками освітнього процесу, нівелювання стратифікації між учнями й викладачами. Основою реалізації фізкультурної освіти, служить новий тип відносин, який дозволяє взаємну допомогу, співпрацю та співтворчість. Ситуація сумісного творчого пізнання нового, коли учасники процесу об'єднуються в єдину структуру, що володіє властивостями функціонально орієнтованого навчального середовища, дозволяє реалізувати освітні моделі для кожної людини, що, у свою чергу, покращує людяність навчального процесу [9].

Результати впровадження сокільської моделі фізкультурної освіти вже на початку її застосування дали про себе знати. Адже сокільська система виховання молоді передбачає формування в індивідуума наукового світогляду, фізичного вишколу, глибоких переконань і стійких морально-психологічних принципів. І тому багато випускників-соколів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка працюють викладачами у вищих навчальних закладах у обласному центрі та в регіоні й досягли високих показників у професійній діяльності. З часу існування спеціалізації «Сокіл» у її лавах виховувалися майбутні науковці, які захистили кандидатські дисертації серед них: А. В. Леоненко, П. Ф. Рибалко, Р. М. Стасюк, А. О. Титович та ін. Почесне звання «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України» отримав С. В. Чередніченко, фахове звання «Заслужений тренер України» мають А. Д. Красілов, А. В. Леоненко, О. М. Сітало та О. А. Томенко. Серед випускників і студентів-соколів чотири мають звання «Майстра спорту України міжнародного класу» (Сітало

Олександр, Фролова Вікторія, Данько Сергій, Резник Андрій), більше півсотні «Майстрів спорту України» та «Кандидатів у майстри спорту України» з олімпійських і неолімпійських видів спорту.

Рішенням Сумської міської ради зі студентів спеціалізації було створено громадське об'єднання «Загін охорони громадського порядку «Сокіл»» на добровільних засадах з метою сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, прикордонним військам та органам виконавчої влади. На даний час загін є пропагандистом здорового способу життя, гарантом безпеки та справедливості в обласному центрі.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Основою системи управління процесом гуманізації фізичного виховання повинна стати реалізація педагогічних та інноваційних технологій, побудованих на принципах суб'єкт-суб'єктних стосунків викладача та студента. Застосування таких технологій дає можливість демократизувати освітній простір та зорієнтувати його на досягнення високих показників у майбутній професійній діяльності випускників вищих навчальних закладів. Саме такою технологією є Сокільська модель фізкультурної освіти, реалізація якої на практиці дає можливість втілити в життя гуманістичні ідеї з належного в існуюче в усіх сферах людського життя.

Як наслідок, зробленого аналізу результатів нашого дослідження, окреслимо перспективу подальших наукових пошуків впровадження сокільської моделі фізкультурної освіти в навчальний процес вищих навчальних закладів Сумської області та Східної частини нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Добрусин М. Е. Гуманизация как стратегия высшего образования / М. Е. Добрусин // *Философия и общество*. – 2005. – Вып. № 3 (40). – С. 87–109.
2. Добрынина К. В. Формирование готовности студента – будущего преподавателя вуза к реализации воспитывающего обучения : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / К. В. Добрынина. – Самара, 2006. – 20 с.
3. Дутчак М. В. Стратегія і тактика розвитку спорту для всіх в Україні / М. В. Дутчак // *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* : зб. наук. пр. [ред. Єрмаков С. С.], – Х. – Львів : ХДАДМ (ХХПІ), 2003. – № 16. – С. 3–16.
4. Дутчак М. В. Протиріччя та особливості гуманізації фізичного виховання та спорту / М. В. Дутчак // *Спортивна наука України*. – 2008. – № 4 (19). – С. 12–26.
5. Иваницкий В. Н. Гуманизация физкультурного образования как предпосылка эффективности физического воспитания студентов / В. Н. Иваницкий, Т. Г. Козлова, В. Ф. Пешков // *Теория и практика физ. Культуры* : тренер : журнал в журнале. – 2007. – № 7. – С. 45.
6. Косяк В. А. Некоторые аспекты гуманизации вузовского образования / В. А. Косяк // *Гуманізація вищої освіти: філософські виміри* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Суми-Бердянськ : СумДУ, 2003. – С. 59–62.
7. Кряж В. Н. Гуманизация физического воспитания / В. Н. Кряж, З. С. Кряж. – Минск : НИО, 2001. – 134 с.

8. Лазоренко С. А. Гуманизация физкультурно-оздоровительной деятельности студентов в условиях высшего учебного заведения / С. А. Лазоренко, Н. Б. Чхайло // Перспективы развития современного студенческого спорта. Итоги выступлений российских спортсменов на Универсиаде-2013 в Казани : материалы Всероссийской научно-практической конференции (12 –13 декабря). – Казань : Отечество, 2013. – С. 140–143.

9. Підлісний В. І. Парадигма сокольського виховання майбутнього вчителя фізичної культури : монографія / В. І. Підлісний, О. В. Брижатиї, А. В. Леоненко. – Суми : Видавництво «МақДен», 2011. – 142 с.

10. Пилипей Л. П. Використання гуманістичного підходу при створенні умов для професійно-прикладної фізичної підготовки студентів / Л. П. Пилипей // Зб. наукових праць «Молода спортивна наука». – Львів. – 2006. – Вип. 10., Т. 1. – С. 299–304.

11. Русанова С. Н. Физическая культура в структуре представлений о здоровом образе жизни : автореф. дис. ... доктора соц. Наук : спец. 22.00.06 «Социология культуры, духовной жизни» / С. Н. Русанова. – Саратов, 2006. – 40 с.

РЕЗЮМЕ

Лазоренко С. А., Чхайло Н. Б., Романова В. Б. Гуманистические ценности Сокольского физического воспитания Сумского региона.

В статье делается попытка обосновать теоретическую и практическую актуальность, на поприщах нынешнего времени, сокольского физического воспитания, как одной из главных составляющих гуманистической образованности будущего учителя физической культуры. Сокольское движение начало своё существование с конца позапрошлого века благодаря усилиям чешского специалиста Мирослава Тырша, и должно было способствовать гармонизации интеллектуального, морального и физического развития молодого человека, как образца гражданина каждой отдельно взятой страны. На основе ретроспективного анализа и в контексте современной парадигмы сокольского воспитания в статье очерчено предметное поле и обоснованы гуманистические потребности в подготовке будущего специалиста в отрасли физической культуры и спорта.

Ключевые слова: гуманизм, дегуманизм, гуманизация физической культуры, сокольское физическое воспитание, парадигма сокольского физического воспитания.

SUMMARY

Lazorenko S., Chkhaylo M., Romanova V. The humanistic values of «Sokol» physical education in Sumy Region.

Humanization in different spheres of people's life is needed, as an alternative to the phenomenon of dehumanization. Therefore, this process does not leave a side the educational sphere. The humanistic approaches in education repeatedly were a subject of debate. That is why the declaration is in the law of Ukraine «On Education» that one of the most important areas of the development of the national education system is humanization and liberalization of all aspects of higher education, «humanization» process of training and education. The implementation of humanistic direction of the higher education system provides for implementation of two interrelated components: basic qualifications and good health and physical fitness of the future professionals.

Recently, a lot of higher education institutions of our country have become popular «Sokol» system of physical education. Unfortunately, in the scientific literature, little attention is paid to disclosure humanistic values to this educational concept.

Therefore, the authors of this article attempt to justify the theoretical and practical relevance, in the territory of present «Sokol» physical education as one of the main components of humanistic education of future teachers of physical culture. «Sokol» movement began to exist

at the end of the last century thanks for the Czech specialist Miroslav Tyrš and was aimed to harmonize intellectual, moral and physical development of a young person as a citizen of each country. Based on a retrospective analysis and in the context of the modern paradigm «Sokol» education is outlined in article a substantive field of humanistic and justified the need of training future specialists in physical education and sport.

The basis of the system of managing the humanization of physical education should be teaching and implementation of innovative technologies built on the principles of subject-teacher-student relationship. The use of such technology makes it possible to democratize educational environment and its target to achieve high performance in their future careers graduates. It is this technology «Sokol» model of physical education. Implementation in practice makes it possible to implement humanistic ideas of a good existing in all areas of human life.

Key words: *humanity, dehumanization, humanization of physical culture, «Sokol» physical education, paradigm of «Sokol» physical education.*

УДК 378.147:51

С. В. Лейко

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена дослідженню питання, що стосується розробки алгоритму формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників у процесі фахової підготовки. У статті виділено й теоретично обґрунтовано етапи формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників у процесі фахової підготовки, а саме: початковий, базовий і творчий. Розроблена поетапність передбачає конкретизацію завдань і цілей кожного етапу, визначення й відтворення в навчальній програмі дисципліни відповідного змісту навчального матеріалу, вибір і застосування оптимальних методичних засобів і програмного інструментарію. Розкрито сутність кожного з виділених етапів, проведено аналіз впливу на процес формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників.

Ключові слова: *математична компетентність, алгоритм, науковий підхід, загально-дидактичні принципи, специфічні принципи, педагогічні умови, рівень математичної підготовки, критерії відбору, майбутній інженер-будівельник.*

Постановка проблеми. Сьогодні вища школа орієнтується на якісну підготовку конкурентоспроможного фахівця. Вирішення цієї проблеми неможливе без удосконалення математичної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Математична компетентність необхідна майбутнім інженерам-будівельникам для розв'язання проблемних ситуацій, що виникають у повсякденному житті, а також для успішного оволодіння спеціальними дисциплінами та розв'язання задач професійної діяльності.

Процес формування математичної компетентності є складним і багатогранним, поєднує в собі діяльність як викладача, так і студентів, тому розробка й використання в процесі вивчення вищої математики теоретично обґрунтованого алгоритму формування математичної компетентності майбутніх інженерів-будівельників сприятиме